महोत्साहा महात्मानो धार्म्मिकाः सत्यवादिनः। प्रियदर्शना वपुष्मन्तो महावीर्य्या धनुर्धराः।
वराहा युधि जायन्ते क्षत्रियाः शूरसत्तमाः। त्रेतायां क्षत्रिया राजन् सर्व्वे वै चक्रवर्त्तिनः। ३९५
आयुष्मन्तो महावीरा धनुर्धरवरा युधि। जायन्ते क्षत्रियाः शूरास्त्रेतायां वशवर्त्तिनः।
सर्व्वे वर्णा महाराज जायन्ते द्वापरे सति। महोत्साहा वीर्य्यवन्तः परस्परजयैषिणः।
तेजसाल्पेन संयुक्ताः क्रोधनाः पुरुषा नृप। लुब्धा अनृतकाश्चैव तिष्ये जायन्ति भारत।
ईर्षा मानस्तथा क्रोधो मायाऽसूया तथैव च। तिष्ये भवति भूतानां रागो लोभश्च भारत।
सङ्क्षेपो वर्त्तते राजन् द्वापरेऽस्मिन्नराधिप। गुणोत्तरं हैमवतं हरिवर्षं तथैव च। ४००

इति श्रीमहाभारते भीष्मपर्व्वणि जम्बूखण्डविनिर्म्माणपर्व्वणि भारताद्यायुर्निरूपणे दशमोऽध्यायः॥ १० ॥ समाप्तञ्च जम्बूखण्ड विनिर्म्माणपर्व्व॥

॥ अथ भूमिपर्व्व ॥ १ ॥

॥ धृतराष्ट्र उवाच॥ जम्बूखण्डस्त्वया प्रोक्तो यथावदिह सञ्जय। विष्कम्भस्य प्रब्रूहि परिमाणन्तु तत्त्वतः।
समुद्रस्य प्रमाणञ्च सम्यगच्छिद्रदर्शनं। शाकद्वीपञ्च मे ब्रूहि कुशद्वीपञ्च सञ्जय।
शाल्मलिञ्चैव तत्त्वेन क्रौञ्चद्वीपं तथैव च। ब्रूहि गावल्गणे सर्व्वं राहोः सोमार्कयोस्तथा।
॥ सञ्जय उवाच॥ राजन् सुबहवो द्वीपा यैरिदं सन्ततं जगत्। सप्त द्वीपान् प्रवक्ष्यामि चन्द्रादित्यौ ग्रहांस्तथा।
अष्टादश सहस्राणि योजनानां विशाम्पते। षट्शतानि च पूर्णानि विष्कम्भो जम्बुपर्व्वतः। ४०५
लवणस्य समुद्रस्य विष्कम्भो द्विगुणः स्मृतः। नानाजनपदाकीर्णो मणिविद्रुमचित्रितः।
नैकधातुविचित्रश्च पर्व्वतैरुपशोभितः। सिद्धचारणसङ्कीर्णः सागरः परिमण्डलः।
शाकद्वीपञ्च वक्ष्यामि यथावदिह भारत। शृणु मे त्वं यथान्यायं ब्रुवतः कुरुनन्दन।
जम्बूद्वीपप्रमाणेन द्विगुणः कुरुनन्दन। विष्कम्भेण महाराज सागरोऽपि विभागशः।
क्षीरोदो भरतश्रेष्ठ येन सम्परिवारितः। तत्र पुण्या जनपदा न तत्र म्रियते नरः। ४१०
कुतएव च दुर्भिक्षं क्षमातेजोयुता हि ते। शाकद्वीपस्य सङ्क्षेपो यथावत् भरतर्षभ।
उक्त एष महाराज किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि।
॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ शाकद्वीपस्य सङ्क्षेपो यथावदिह पूर्व्वशः। उक्त एष महाप्राज्ञ विस्तरं ब्रूहि तत्त्वतः।
॥ सञ्जय उवाच॥ तथैव पर्व्वता राजन् सप्तात्र मणिभूषिताः। रत्नाकरास्तथा नद्यस्तेषां नामानि मे शृणु।
अतीव गुणवत् सर्व्वं तत्र पुण्यं जनाधिप। देवर्षिगन्धर्व्वयुतः प्रथमो मेरुरुच्यते। ४१५
प्रागायतो महाराज मलयो नाम पर्वतः। यतो मेघाः प्रवर्त्तन्ते प्रभवन्ति च सर्व्वशः।
ततः पूर्व्वेण कौरव्य जलधारो महागिरिः। यत्र नित्यमुपादत्ते वासवः परमं जलं।
ततो वर्षं प्रभवति वर्षाकाले जनेश्वर। उच्चैर्गिरीरैवतको यत्र नित्यं प्रतिष्ठितं।
रेवती दिवि नक्षत्रं पितामहकृतो विधिः। उत्तरेण तु राजेन्द्र श्यामो नाम महागिरिः।